

685

Besluit van 14 december 1979, houdende wijziging van het Besluit gewetensbezwaren militaire dienst

Wij Juliana, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz., enz., enz.

Op de voordracht van de Staatssecretaris van Defensie, C. L. J. van Lent, van 28 juni 1979, Directie Dienstplichtzaken, nr. 28.768, gedaan na overleg met Onze Minister van Justitie;

Overwegende, dat het Besluit gewetensbezwaren militaire dienst wijziging behoeft in verband met de wijziging van de Wet gewetensbezwaren militaire dienst bij wet van 24 november 1978, Stb. 694;

Gelet op de artikelen 5, 6, 7 en 8 van de Wet gewetensbezwaren militaire dienst;

De Raad van State gehoord (advies van 29 augustus 1979, nr. 13);

Gezien het nader rapport van voornoemde Staatssecretaris, van 4 december 1979, Directie Dienstplichtzaken, bureau wetgeving, nr. 28.768, uitgebracht na overleg met Onze Minister van Justitie;

Hebben goedgevonden en verstaan:

ARTIKEL I

Het Besluit gewetensbezwaren militaire dienst¹ wordt als volgt gewijzigd:

A. Artikel 1, eerste lid, wordt als volgt gewijzigd:

- a. In onderdeel c wordt in plaats van «artikel 5» gelezen: artikel 6.
- b. Onderdeel d wordt gelezen: d. «de fungerend voorzitter»: het lid van de commissie dat het onderzoek, bedoeld in artikel 6, eerste lid, van de wet leidt.
- c. Onderdeel e wordt gelezen: e. «het onderzoek»: het onderzoek, bedoeld in artikel 3, tweede lid, van de wet.
- d. Het bestaande onderdeel f wordt vernummerd in onderdeel g; in dit onderdeel worden de woorden «van welke aard ook» geschrapt.
- e. Een nieuw onderdeel wordt ingevoegd dat luidt als volgt: f. «het nader onderzoek»: het onderzoek, bedoeld in artikel 6, eerste lid, van de wet.

B. Artikel 2, deel uitmakend van Hoofdstuk II, wordt opgenomen in Hoofdstuk I.

C. Hoofdstuk II en het opschrift daarvan worden vervangen door nieuwe Hoofdstukken IIA en IIB met opschrift, luidende als volgt:

HOOFDSTUK IIA

De commissie; het secretariaat

Artikel 3. 1. De commissie is zodanig samengesteld dat een brede spreiding van levensbeschouwing onder de leden aanwezig is.

2. Uit de leden worden door Ons een voorzitter en een of meer vice-voorzitters benoemd.

Artikel 4. 1. De commissie stelt een reglement vast, waarin worden geregeld:

a. de frequentie van de zittingen waarin het onderzoek plaatsvindt en de aanwijzing van de leden die dat onderzoek verrichten;

b. de samenstelling van het rooster der zittingen waarin het nader onderzoek plaatsvindt;

c. de deelneming van de leden aan de zittingen bedoeld onder b., zulks op zodanige wijze, dat een zo groot mogelijke spreiding van levensbeschouwing ter zitting wordt bevorderd, dat zo mogelijk rekening wordt gehouden met de levensbeschouwing van de verzoeker en dat aan een nader onderzoek geen lid deelneemt dat reeds een advies, bedoeld in artikel 5, tweede lid, van de wet met betrekking tot het verzoek heeft uitgebracht;

d. de frequentie van haar plenaire vergaderingen;

e. hetgeen verder omtrent de werkwijze der commissie regeling behoeft.

2. Het reglement behoeft de goedkeuring van Onze Minister van Defensie en wordt door diens zorg gepubliceerd in de Staatscourant.

Artikel 5. Onze Minister van Defensie draagt er zorg voor dat de commissie beschikt over passende lokaliteiten.

Artikel 6. 1. Aan de commissie worden toegevoegd een secretaris en een plaatsvervangend secretaris. De leden die een onderzoek instellen krijgen een adjunct-secretaris toegevoegd ten behoeve van dat onderzoek.

2. De secretaris en de plaatsvervangend secretaris worden door Ons benoemd en ontslagen. Zij kunnen, indien geen adjunct-secretaris voor het onderzoek beschikbaar is, als zodanig optreden.

3. De adjunct-secretarissen worden door Onze Minister van Defensie benoemd en ontslagen. Zij kunnen, indien dit naar het oordeel van de voorzitter noodzakelijk is, tijdelijk de functie van secretaris of plaatsvervangend secretaris vervullen.

4. De secretaris regelt onder verantwoordelijkheid van de voorzitter de werkzaamheden van het secretariaat.

5. De plaatsvervangend secretaris treedt op als hoofd van het bureau van het secretariaat.

HOOFDSTUK IIB

De erkenningsprocedure

Artikel 7. 1. Onze Minister van Defensie draagt zorg voor doorzending van het in artikel 3 van de wet bedoelde verzoek aan de commissie.

2. De secretaris draagt er zorg voor dat de verzoeker voor het onderzoek of het nader onderzoek wordt opgeroepen.

Artikel 8. 1. Tot het bijwonen van de zitting voor het onderzoek worden slechts toegelaten een adjunct-secretaris en in voorkomend geval de vertouwensman, bedoeld in artikel 6, vierde lid, van de wet.

2. De adjunct-secretaris stelt een kort verslag op van de verklaringen van de verzoeker ter zitting.

Artikel 9. 1. Het lid van de commissie zendt het verzoek, zijn advies en het korte verslag bedoeld in artikel 8 aan Onze Minister van Defensie. Indien de verzoeker niet verschijnt voor het onderzoek brengt het lid van de commissie advies uit, ook zonder dat de verzoeker is gehoord.

2. Het advies kan luiden hetzij de gewetensbezwaren van verzoeker te erkennen, hetzij niet tot erkenning te besluiten.

Artikel 10. 1. Omtrent de verzoeker ten aanzien van wie een nader onderzoek wordt ingesteld worden door de zorg van Onze Minister van Defensie inlichtingen verzameld, ter verruiming van het inzicht in de aard van de bezwaren van de verzoeker. Tot deze inlichtingen wordt gerekend het door een psychiater opgemaakt verslag van een gesprek met de verzoeker, tenzij deze weigert zijn medewerking daaraan te verlenen. Tot de bedoelde inlichtingen wordt eveneens gerekend een sociaal voorlichtingsrapport dat zal worden uitgebracht, indien de verzoeker, de commissie of de psychiater de wens daartoe aan Onze Minister van Defensie kenbaar maakt, dan wel indien deze een zodanig rapport noodzakelijk acht. Indien een sociaal voorlichtingsrapport zal worden uitgebracht zonder dat de verzoeker daarom heeft verzocht, zal hij daaromtrent door Onze Minister van Defensie worden ingelicht.

2. Zodra een zaak naar het oordeel van Onze Minister van Defensie voldoende is voorbereid, zendt hij het verzoek, de in het eerste lid bedoelde inlichtingen en de toelichting van de verzoeker, bedoeld in artikel 6, tweede lid, van de wet om advies naar de commissie.

Artikel 11. 1. De inlichtingen, bedoeld in artikel 10, eerste lid, worden voor de verzoeker of voor een door hem daartoe schriftelijk gemachtigde gedurende een termijn van veertien dagen bij het secretariaat van de commissie ter inzage gelegd. In bijzondere gevallen kan de voorzitter deze termijn verkorten. De verzoeker kan op zijn kosten – volgens het tarief vastgesteld bij artikel 1 van Ons besluit van 23 maart 1962, Stb. 89 – afschrift ontvangen.

2. Het door de psychiater opgemaakte verslag, bedoeld in artikel 10, eerste lid, wordt, tenzij de psychiater anders beslist, niet ter inzage gelegd. Wel wordt een door de psychiater opgestelde samenvatting van dat verslag, onder meer inhoudende de bij het gesprek verkregen gegevens over milieu en belangstelling van de betrokkene, bij de in het vorige lid bedoelde bescheiden ter inzage gelegd.

3. Bescheiden of gedeelten daarvan, ten aanzien waarvan Onze Minister van Defensie schriftelijk heeft bepaald dat geheimhouding om gewichtige redenen geboden is, worden niet aan verzoeker ter inzage of in afschrift verstrekt. De schriftelijke mededeling van Onze Minister van Defensie inzake de geheimhouding, bedoeld in vorige zin, wordt bij de stukken die ter inzage liggen gevoegd. De commissie bepaalt in hoeverre zij met de bovenbedoelde bescheiden bij haar advies rekening zal houden.

Artikel 12. De verzoeker dient een aanvraag om andere personen dan de vertrouwensman toe te laten tot het bijwonen van de zitting voor het nader onderzoek in bij de secretaris. Indien de fungerend voorzitter afwijzend op het verzoek beslist wordt dit aan de verzoeker medegedeeld onder opgaaf van redenen.

Artikel 13. 1. De commissie kan in het belang van het nader onderzoek Onze Minister van Defensie om aanvullende gegevens verzoeken.

2. De commissie kan de verzoeker andermaal ter zitting horen, indien zij dit in het belang van het nader onderzoek wenselijk acht.

Artikel 14. 1. Het advies van de commissie wordt vastgesteld bij meerderheid van stemmen. Het lid, dat een van de meerderheid afwijkende mening is toegedaan, kan daarvan doen blijken in een afzonderlijk advies, hetwelk bij het advies van de commissie wordt gevoegd dan wel daarin wordt opgenomen.

2. Het advies is met redenen omkleed.

Artikel 15. 1. Van elke zitting voor het nader onderzoek houdt de secretaris proces-verbaal, hetwelk in ieder geval door de fungerend voorzitter en de secretaris wordt ondertekend.

2. Het proces-verbaal behelst de namen van de aanwezigen, onder vermelding van hun hoedanigheid. Het houdt voorts een samenvatting in van hetgeen in de zitting met betrekking tot de zaak voorvalt, met name van de aan de verzoeker gestelde vragen en de door hem gegeven antwoorden.

3. Indien aan personen toelating tot het bijwonen van de zitting is geweigerd, alsmede indien toegelaten personen op last van de fungerend voorzitter de zitting hebben verlaten, wordt daarvan onder opgaaf van redenen melding gemaakt in het proces-verbaal.

Artikel 16. Het advies en het proces-verbaal worden met de overige op de zaak betrekking hebbende bescheiden toegezonden aan Onze Minister van Defensie.

Artikel 17. 1. Indien het proces-verbaal of het advies van de commissie Onze Minister van Defensie daartoe aanleiding geeft, kan hij de zaak nogmaals aanhangig maken, onder vermelding van gerezen bedenkingen en met verzoek nader van advies te dienen.

2. De artikelen 11 tot en met 15 zijn met betrekking tot de hernieuwde behandeling voor zoveel nodig van overeenkomstige toepassing.

3. Indien Onze Minister van Defensie op het verzoek om erkenning beslist in afwijking van het door de commissie uitgebrachte advies, geeft hij daarvan kennis aan de commissie.

Artikel 18. Bij het afschrift van een beschikking, bedoeld in artikel 7, derde lid, van de wet wordt aan de verzoeker tevens afschrift van het advies van de commissie toegezonden, alsmede afschrift van het proces-verbaal van de zitting waarin hij werd gehoord. Hem wordt voorts ter kennis gebracht de inhoud van artikel 8, eerste en tweede lid van de wet en van artikel 19 van dit besluit.

Artikel 19. Degene die tegen een afwijzende beslissing op zijn verzoek om erkenning van zijn bezwaren als ernstige gewetensbezwaren bij Ons voorziening vraagt, zendt het in artikel 8, eerste lid, der wet bedoelde verzoekschrift, zo mogelijk in tweevoud, aan de Raad van State, Afdeling voor de geschillen van bestuur.

Artikel 20. In onvoorziene omstandigheden kan Onze Minister van Defensie na overleg met de voorzitter van de commissie, en zoveel mogelijk met inachtneming van de bepalingen van dit besluit, passende voorzieningen treffen.

D. Hoofdstuk III en het opschrift daarvan worden vervangen door een nieuw Hoofdstuk III met opschrift, luidende als volgt:

HOOFDSTUK III

Financiële voorzieningen

Artikel 21. 1. Ten laste van 's Rijks kas genieten de voorzitter, de vicevoorzitters, de fungerend voorzitter en de leden een vacatiegeld, waarvan het bedrag wordt vastgesteld op de voet van het Vacatiegeldbesluit 1970 (Stb. 1970, 577). Aan de secretaris, de plaatsvervangend secretaris en de adjunct-secretarissen kan door Onze Minister van Defensie een vergoeding worden toegekend.

2. Ten laste van 's Rijks kas genieten de voorzitter, de vice-voorzitters, de fungerend voorzitter, de leden, de secretaris, de plaatsvervangend secretaris en de adjunct-secretarissen een vergoeding voor reis- en verblijfkosten waarvan het bedrag wordt vastgesteld op de voet van het Reisbesluit 1971 (Stb. 1970, 602).

3. Aan de verzoeker die is verschenen

- ter zitting voor het onderzoek of het nader onderzoek, dan wel
- voor een gesprek met een psychiater, wordt een tegemoetkoming toegerekend voor reiskosten en wegens loonderving overeenkomstig door Onze Minister van Defensie te stellen regelen.

ARTIKEL II

1. Dit besluit treedt in werking op een door Ons te bepalen tijdstip.

2. Ten aanzien van verzoeken, ingediend voor het tijdstip van inwerking-treding van dit besluit, waarover de commissie nog niet heeft geadviseerd kan een advies tot erkenning van de aangevoerde ernstige gewetensbezwaren worden uitgebracht op grond van de door Onze Minister van Defensie verzamelde inlichtingen, mits bij die inlichtingen hetzij het door een psychiater opgemaakte verslag van een gesprek met verzoeker hetzij een sociaal voorlichtingsrapport aanwezig is, en verzoeker in de gelegenheid is gesteld om te worden gehoord door een lid van de commissie.

3. De tekst van het Besluit gewetensbezwaren militaire dienst wordt door Onze Minister van Justitie in het Staatsblad geplaatst.

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat daarvan afschrift zal worden gezonden aan de Raad van State en aan de Algemene Rekenkamer.

New York, 14 december 1979

Juliana

De Staatssecretaris van Defensie,
C. L. J. van Lent

Uitgegeven de *achtentwintigste* december 1979

De Minister van Justitie,
J. de Ruiter

¹ Stb. 1964, 404, laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 23 december 1974, Stb. 782.

NOTA VAN TOELICHTING

Algemeen

Bij de wet van 24 november 1978, Stb. nr. 694 werd de Wet gewetensbezwaren militaire dienst (hierna te noemen «de Wet») gewijzigd. Daarbij werd onder meer bepaald, dat de voorbereiding van beslissingen van de Minister van Defensie op verzoeken om erkenning van gewetensbezwaren tegen de militaire dienst in eerste instantie geschiedt met toepassing van een in vergelijking met de huidige gang van zaken vereenvoudigde procedure.

Artikel 5 en artikel 6, eerste en tweede lid, van de (gewijzigde) Wet, waarin dat is bepaald, zullen krachtens het overgangsartikel van genoemde wijzigingswet (art. II) in werking treden op een nader door de Kroon te bepalen tijdstip.

Zulks kan niet geschieden alvorens de uitvoeringsbepalingen van de Wet vervat in het Besluit gewetensbezwaren militaire dienst (hierna te noemen «het Besluit») aan de gewijzigde procedurebepalingen zullen zijn aangepast. Het onderhavige ontwerp-wijzigingsbesluit strekt tot bedoelde aanpassing. Met name de vereenvoudigde procedure welke in eerste instantie wordt toegepast en de neerslag daarvan op de werkwijze van de Commissie van advies gewetensbezwaren militaire dienst (hierna te noemen «de Commissie») worden in dit ontwerp-besluit uitgewerkt. Kenmerkend voor die vereenvoudigde procedure is dat de verzoeker één lid van de Commissie ontmoet in een persoonlijk gesprek. Indien het lid na dat gesprek meent, dat er voldoende grond is om aan te nemen dat de bezwaren onoverkomelijke bezwaren zijn als in de Wet bedoeld, zal hij de Minister van Defensie adviseren de bezwaren als zodanig te erkennen. Kan hij niet tot die mening komen, dan zal hij adviseren niet tot erkenning te besluiten. Alsdan volgt op grond van artikel 6, eerste lid van de Wet een nadere toetsing van de bezwaren door de Commissie volgens de meer uitgebreide procedure.

Hoofdstukken

Hoofdstuk II. Teneinde de overzichtelijkheid te bevorderen wordt Hoofdstuk II vervangen door een nieuw Hoofdstuk IIA betreffende de Commissie en het secretariaat, en een nieuw Hoofdstuk IIB betreffende de erkenningsprocedure.

Hoofdstuk III. Het bestaande Hoofdstuk III vervalt, nu bezwaren tegen de vervulling van de militaire dienst, bepaaldelijk gericht op de strijd met wapenen, niet langer als erkenningsgrond in de wet zijn opgenomen.

In het nieuwe Hoofdstuk III is een aantal vergoedingsregelingen opgenomen, zowel voor hen die in of voor de Commissie van advies werkzaamheden verrichten, als voor de verzoeker.

Artikelen

Artikel 3. Volgens dit artikel in zijn huidige vorm bestaat de Commissie uit ten minste zestien leden. Aanleiding tot het stellen van dit minimum aantal was destijds dat binnen dit aantal een voldoende spreidingsmogelijkheid van levensbeschouwing bij de leden aanwezig kon worden geacht. In het voorgestelde gewijzigde artikel is een minimum aantal leden niet meer opgenomen. Dit berust op de overweging, dat in verband met de nieuwe procedure en voorts gezien de in de loop der jaren aanmerkelijk toegenomen aantallen verzoeken de omvang van het ledenbestand van de Commissie het voor bedoelde spreiding nodig geachte minimum zo ver zal overtreffen – ook thans is dat reeds het geval – dat het handhaven van de vermelding van dat minimumaantal geen reële zin meer heeft. Er is daarom volstaan met de meer zinvolle bepaling in artikel 3., eerste lid, over de noodzaak van een brede spreiding.

Artikel 4. De werkzaamheden van de Commissie van advies zijn onderdeel van de voorbereiding van een beslissing van de Minister van Defensie op een verzoek om erkenning van gewetensbezwaren. Omdat de Minister van Justitie daarbij niet is betrokken wordt voorgesteld het reglement niet langer mede aan diens goedkeuring te onderwerpen.

Artikel 5. Dit artikel komt in hoofdzaak overeen met het bestaande artikel 18. In plaats van lokaliteit wordt nu gesproken van lokaliteiten. Het is de bedoeling dat op verschillende plaatsen in het land zitting wordt gehouden met de mogelijkheid dat, wanneer een groot aantal verzoekers in een bepaald gebied woont, het onderzoek wordt gehouden in een plaats zo centraal mogelijk in dat gebied gelegen.

Artikel 6. Met de inwerkingtreding van de nieuwe procedure zal met de verwerking van grotere aantallen aanvragen rekening moeten worden gehouden. Om deze procedure goed te laten verlopen zal er voortgangscntrole moeten zijn en zullen de personele en andere voorzieningen ten behoeve van het apparaat de nodige zorg vereisen. Te dien einde dient de organisatie van het secretariaat van de Commissie ruimer te worden opgezet dan tot nu toe het geval was. De secretaris zal als hoofdtaak en -verantwoordelijkheid krijgen de zorg voor de gang van zaken en voor de coördinatie bij de erkenningsprocedure, een en ander met inachtneming van de aanwijzing van de voorzitter.

De leiding over de administratieve werkzaamheden te verrichten door het bureau van het secretariaat komt in deze gedachtengang in handen van een plaatsvervangend secretaris. Administratieve assistentie bij de werkzaamheden van de enkelvoudige kamers, welke onder meer kan bestaan uit het oproepen van verzoeker, het ontwerpen en verwerken van het advies, het vergoeden van reiskosten en inkomstenderving, wordt dan verleend door adjunct-secretarissen. Zij kunnen dit werk mogelijk als deeltaak krijgen en ressorteren wat betreft hun activiteiten ten behoeve van de Commissie onder de secretaris c.q. de plaatsvervangend secretaris.

Artikel 7. In dit artikel is onder meer geregeld dat de secretaris zorgdraagt, dat de verzoeker in de gelegenheid wordt gesteld te worden gehoord.

Artikel 8. In dit artikel is geregeld welke personen tot het onderzoek door een lid van de Commissie zijn toegelaten en tevens op welke wijze de verslaglegging ter zake geschiedt. Het verslag zal kort kunnen zijn omdat het in die gevallen waarin tot erkenning wordt geadviseerd slechts een samenvatting behoeft te bevatten van die verklaringen van verzoeker, die aanleiding geven tot het advies. Ook in de gevallen waarin het lid adviseert niet te besluiten de bezwaren te erkennen kan worden volstaan met een beknopte weergave van de verklaringen van verzoeker, omdat in die gevallen een nader onderzoek plaatsvindt, waarbij bedoeld verslag niet in de beschouwingen wordt betrokken.

Artikel 10. Dit artikel is ontleend aan het bestaande artikel 6.

Artikel 11. Dit artikel is ontleend aan het bestaande artikel 7. De ondergetekende is evenwel van mening dat, in afwijking van hetgeen het bestaande artikel 7 hieromtrent bepaalt, de psychiater verantwoordelijkheid moet toekomen voor het wel of niet ter inzage leggen van het door hem opgemaakt verslag.

Hij is bij uitstek degene die kan beoordelen of kennisneming van het verslag voor de betrokkene schadelijke gevolgen zou kunnen hebben.

Artikel 12. Het toelaten van andere personen dan de vertrouwensman tot het bijwonen van de zitting dient te worden aangevraagd. De eis dat de toe te laten personen meerderjarig zijn is in de Wet komen te vervallen en in overeenstemming daarmee ook in dit Besluit. Over hetgeen de aanvraag verder moet bevatten zijn geen nadere bepalingen opgenomen. Bij het beslissen op een verzoek tot toelating van andere personen dan de vertrouwensman zal de fungerend voorzitter zich onder meer laten leiden door de vraag, welke invloed zal uitgaan van de aanwezigheid van die andere personen op de goede gang van zaken of de persoonlijke sfeer van het gesprek.

Artikelen 13 tot en met 18. Deze artikelen zijn ontleend aan de bestaande artikelen 10 tot en met 14, respectievelijk 19.

Artikel 19. Dit artikel strekt ertoe het in het bestaande artikel 20 bepaalde omtrent verzending van verzoekschriften aan de Kroon in overeenstemming te brengen met de strekking van artikel 32 van de Wet op de Raad van State.

ARTIKEL II. Het gelijktijdig in werking treden van artikel 5 en artikel 6, eerste en tweede lid, van de Wet, en van deze algemene maatregel van bestuur zal nader worden geregeld bij Koninklijk besluit.

Op grond van het thans geldende artikel 6 van het Besluit worden over elke verzoeker inlichtingen verzameld alvorens het dossier naar de Commissie wordt gezonden. Tot die inlichtingen behoren een verslag van een gesprek met de psychiater of een sociaal voorlichtingsrapport. In de praktijk is gebleken dat, indien in een dossier bovenbedoelde inlichtingen aanwezig zijn, in bepaalde duidelijke gevallen het horen van verzoeker niet altijd als noodzakelijk moet worden aangemerkt. In dit artikel wordt de mogelijkheid geopend ten aanzien van dergelijke verzoeken, die door de Commissie nog niet zijn afgedaan op het tijdstip van inwerkingtreding van dit besluit, een gunstig advies uit te brengen op grond van de verkregen inlichtingen. In die gevallen zou het horen van verzoeker achterwege kunnen blijven tenzij hij, daartoe in de gelegenheid gesteld, de wens te kennen geeft te worden gehoord.

De Staatssecretaris van Defensie,
C. L. J. van Lent